

VII. MIGRACE

Statistika zahraniční migrace přinesla v loňském roce meziroční snížení počtu přistěhovaných i vystěhovaných, přesto však výsledné saldo 71 790 osob je ve srovnání s obdobím 2002-2006 více jak dvojnásobné. Celkem se podle evidence MV ČR (ISEO) do České republiky ze zahraničí přistěhovalo 77 817 osob, o 26,6 tisíce méně než v roce předcházejícím. Počet vystěhovaných se snížil ještě markantněji (meziroční pokles téměř o 71 %), bylo evidováno pouze 6 027 případů. Zveřejňované údaje o saldu se však liší: podle webových stránek Police ČR⁹ počet cizinců žijících na našem území mezi 31. prosincem 2007 a 2008 vzrostl pouze o 44 tisíce.

Tab. VII.1 Zahraniční migrace¹⁰, 2001-2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Přistěhovalí	12 918	44 679	60 015	53 453	60 294	68 183	104 445	77 817
Vystěhovalí	21 469	32 389	34 226	34 818	24 065	33 463	20 500	6 027
Objem zahraničního stěhování	34 387	77 068	94 241	88 271	85 359	101 646	124 945	83 844
Saldo zahraničního stěhování	-8 551	12 290	25 789	18 635	36 229	34 720	83 945	71 790

Mezi přistěhovanými i vystěhovanými do a z České republiky tradičně převládají muži, v roce 2008 tvořili 63,2 % imigrantů a 66,2 % emigrantů. Převažující pracovní formu migrace dokládá i věkové rozložení migrantů (tab. VII.2), kdy v obou složkách je velice malé relativní zastoupení osob starších 65 let (v období 2003-2008 mezi přistěhovanými 0,7-1,3 % a vystěhovanými 0,6-4,2 %) a také nízké zastoupení dětské složky populace (5,5-7,9 %, resp. 3,4-7,8 %). To platí i pro vystěhované do zahraničí v roce 2008, přestože meziročně podíl ekonomicky neaktivních složek populace vzrostl (z 7,9 na 12,0 %).

Imigranti jsou dlouhodobě koncentrováni ve věkové skupině 15-34 let, která v sobě v roce 2008 zahrnovala až 61,5 % přistěhovaných. Podíl vystěhovaných ve věku 15-34 let byl v letech 2001-2007 také nadpoloviční, pohyboval se v rozmezí 52-57 procent, ovšem údaje za rok 2008 přinesly podstatné snížení četnosti této věkové skupiny, a to zejména u mužů. Z 3 990 vystěhovaných mužů bylo starších 15 a mladších 35 let pouze 1 301, tj. 32,6 procent, což bylo méně než ve věkové skupině 35-49 let (absolutně 1 451, relativně 36,4 %). U žen přitom zůstalo zastoupení vystěhovaných ve věku 15-34 let mírně nad úroveň jedné poloviny.

Tab. VII.2 Věková a pohlaví skladba zahraniční migrace, 2001-2008

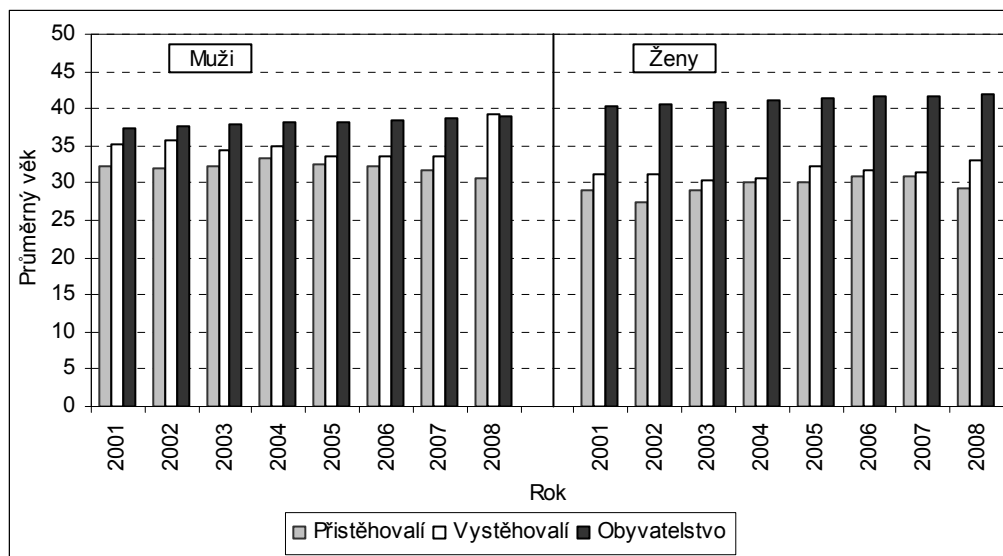
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Přistěhovalí podle věku								
0-14	2 297	6 416	4 506	4 200	4 297	3 784	6 537	5 944
15-34	5 700	22 469	34 635	29 077	34 255	39 954	62 285	47 860
35-49	3 406	11 970	15 813	14 988	16 897	19 330	27 523	18 192
50-64	1 173	3 381	4 557	4 518	4 345	4 608	7 096	4 985
65+	342	443	504	670	500	507	1 004	836
Vystěhovalí podle věku								
0-14	1 008	1 324	1 285	1 167	1 489	2 022	1 363	472
15-34	11 152	16 916	19 536	19 399	12 909	18 212	11 264	2 338
35-49	6 933	10 385	9 713	10 182	7 307	10 164	5 629	1 929
50-64	2 189	3 449	3 472	3 826	2 112	2 784	1 988	1 034
65+	187	315	220	244	248	281	256	254
Průměrný věk přistěhovaných - muži	32,2	32,0	32,3	33,2	32,5	32,3	31,6	30,8
- ženy	29,2	27,5	28,9	30,1	30,1	30,8	30,8	29,2
Průměrný věk vystěhovaných - muži	35,2	35,7	34,5	35,0	33,7	33,5	33,6	39,3
- ženy	31,1	31,1	30,2	30,6	32,1	31,8	31,6	33,2
Podíl přistěhovaných mužů (%)	56,7	61,9	65,9	64,3	62,9	61,6	61,0	63,2
Podíl vystěhovaných mužů (%)	67,7	68,7	69,5	69,7	60,4	60,8	62,1	66,2

⁹ zdroj: <http://www.policie.cz/clanek/sluzba-cizinecke-policie-galerie-soubory-statistiky.aspx>

¹⁰ Oproti předcházejícím se kapitola migrace vzhledem ke srovnatelnosti údajů věnuje pouze období od roku 2001, kdy se veškerá statistika týká nejen občanů ČR a cizinců s trvalým pobytem, ale také cizinců s vízy nad 90 dní a s přiznaným azylem. Počínaje 1. 5. 2004 pak rovněž občanů zemí EU s přechodným pobytem na území ČR a občanů třetích zemí s dlouhodobým pobytem.

Průměrný věk migrantů je vyšší u mužů než u žen a u emigrantů ve srovnání s imigranty. Situace z roku 2008, kdy průměrný věk vystěhovalých mužů převyšuje úroveň mužské části populace celé ČR, je výjimečná a pravděpodobně odráží problematičnost statistiky zahraničního stěhování, zejména pokud jde o vystěhovalé. Jak je vidět na obrázku VII.1, průměrný věk obyvatelstva ČR je v ostatních letech a skupinách podstatně vyšší než migrantů.

Obr. VII.1 Průměrný věk migrantů a obyvatelstva ČR podle pohlaví, 2001-2008

Přírůstek obyvatel zahraničním stěhováním v hodnotě 71,8 tisíce byl opět převážně zajištěn imigrací občanů Ukrajiny (ti se podíleli na saldu celou čtvrtinou), Vietnamu (19 % salda) a Slovenska (10 % salda). Vyšší než dvoutisícovou aktivní bilanci měla v roce 2008 Česká republika ještě s občany dalších pěti států: Rusko (5,7 tis.), Mongolsko (3,5 tis.), Moldavsko (3,3 tis.), Německo (2,3 tis.) a USA (2,2 tis.).

Evidence vystěhovalých do zahraničí z roku 2008 zahrnovala dvě velké skupiny: státní příslušníky České republiky (absolutně 2 206, tj. 36,6 % z celkového počtu emigrantů) a dále sousedního Německa (2 034, tj. 33,7 %). Téměř desetiprocentní podíl na vystěhovalectví připadl v roce 2008 na občany Slovenska a dalších 6 procent Rakouska, ostatní státní příslušníci se na emigraci podíleli nepatrně (pod 3 %).

Tab. VII.3 Zahraniční stěhování podle státního občanství, 2001-2008

Státní občanství	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Přistěhovalí celkem	12 918	44 679	60 015	53 453	60 294	68 183	104 445	77 817
v tom občanství: Ukrajina	2 755	10 711	15 490	16 290	23 875	30 150	39 572	18 731
Vietnam	2 203	5 679	3 580	4 457	4 906	6 433	12 332	13 368
Slovensko	2 410	12 967	23 735	14 955	10 107	6 781	13 931	7 592
Rusko	712	2 437	1 841	1 972	3 300	4 675	6 695	5 763
Německo	244	811	849	1 305	1 431	797	1 932	4 308
Česká republika	1 595	1 031	2 577	2 649	1 718	2 058	1 934	1 666
Vystěhovalí celkem	21 469	32 389	34 226	34 818	24 065	33 463	20 500	6 027
v tom občanství: Ukrajina	4 632	5 749	5 428	4 933	11 392	17 157	8 670	156
Vietnam	799	1 270	931	770	1 417	2 350	1 051	69
Slovensko	8 492	14 266	18 162	21 033	1 946	629	802	585
Rusko	1 063	1 917	1 007	656	1 306	2 461	930	35
Německo	374	666	655	648	99	63	201	2 034
Česká republika	903	1 298	1 023	1 034	2 269	2 075	2 076	2 206

Jak je vidět z tabulky VII.3, počty vystěhovalých z nejčetnějších skupin státních občanství se mezi roky 2007 a 2008, vyjma ČR, podstatně změnil. Uvedená situace souvisí se změnou zdroje, od kterého ČSÚ získává informace o zahraničním stěhování cizinců. Zatímco před rokem 2008 byla data přebírána z Cizinecké policie ČR, v posledním uváděném roce byly pro zpracování bilancí použity údaje Informačního systému evidence obyvatel, spravovaného MV ČR. Ten uváděl podstatně vyšší počty vystěhovalých Němců a naopak nižší Ukrajinců, Rusů a Vietnamců, než které byly obvyklé v předchozích letech.

V každém případě je ale zřejmé, že nejvíce se u nás zvyšuje počet cizinců s ukrajinským státním občanstvím. Policie ČR evidovala k 31. 12. 2008 s povoleným pobytem na území České republiky celkem 131 965 osob státní příslušnosti Ukrajina (z toho 40 674 s trvalým a 91 291 s dlouhodobým pobytem). Druhou nejsilnější skupinou jsou občané Slovenska (76 034 osob), třetí Vietnamu (60 258 osob). Více jak deset tisíc příslušníků ještě zaznamenává Rusko (27,2 tis.), Polsko (21,7 tis.), Německo (17,5 tis.) a Moldavsko (10,6 tis.). Jako celkový počet uvádí Cizinecká policie 438 301 osob ke konci roku 2008, z toho 172 927 s trvalým a 265 374 s dlouhodobým pobytem.

Cizí státní příslušníci se koncentrují zejména v Praze, kde jich na konci roku 2008 žila téměř třetina, a jejich podíl na obyvatelstvu Hlavního města dosáhl 11,5 procent. Vyšší je také zastoupení cizinců v Karlovarském kraji (6,6 %), nadprůměrné ještě v kraji Středočeském a Plzeňském. Naopak, relativně nejméně cizinců je registrováno k pobytu ve Zlínském kraji (1,0 %).

Tab. VII.4 Zahraniční stěhování podle místa pobytu, 2008

Kraj	Rok 2008		K 31. 12. 2008		
	přistěhovalí	vystěhovalí	cizinci	obyvatelstvo	podíl cizinců (%)
Praha	26 403	548	142 085	1 233 211	11,5
Středočeský kraj	11 182	321	60 164	1 230 691	4,9
Jihočeský kraj	2 856	777	16 573	636 328	2,6
Plzeňský kraj	5 855	285	27 656	569 627	4,9
Karlovarský kraj	3 015	535	20 326	308 403	6,6
Ústecký kraj	6 673	1 534	35 525	835 891	4,2
Liberecký kraj	2 964	150	17 404	437 325	4,0
Královéhradecký kraj	2 472	112	16 600	554 520	3,0
Pardubický kraj	2 977	56	12 592	515 185	2,4
Vysočina	2 175	121	9 780	515 411	1,9
Jihomoravský kraj	5 623	701	35 730	1 147 146	3,1
Olomoucký kraj	1 263	210	9 917	642 137	1,5
Zlínský kraj	1 122	181	8 418	591 412	1,4
Moravskoslezský kraj	3 237	496	25 531	1 250 255	2,0
Česká republika	77 817	6 027	438 301	10 467 542	4,2

V rámci vnitřního stěhování však byly v roce 2008 nejvíce migračně ztrátové právě kraje s nejvyšším zastoupením cizinců, tedy Hlavní město Praha (-6,8 tis.) a Karlovarský kraj (-2,1 tis.). Pozitivní bilanci vnitřního stěhování měly pouze čtyři kraje České republiky: nejvyšší kraj Středočeský (15,0 tis.), dále Plzeňský (2,4 tis.), Pardubický (0,2 tis.) a Jihočeský (0,2 tis.). Mezi toky vnitřního stěhování dominují jednak směry z regionů do velkých měst (kromě Středočeského a Plzeňského kraje má Praha kladnou bilanci se všemi kraji ČR) a jednak z měst do širšího zázemí (např. z Prahy do Středočeského kraje).

Tab. VII.5 Obrat a saldo vnitřního stěhování, 2008

Kraj	Saldo vnitřního stěhování													
	Praha	STČ	Jič	PLZ	KVR	ÚST	LIB	KRH	PAR	VYS	JIM	OLM	ZLN	MSL
Obrat stěhování														
Praha	x	11921	-90	563	-699	-577	-294	-421	-206	-358	-1022	-658	-490	-858
Středočeský kraj	25811	x	-101	260	-285	-472	-123	-331	-253	-194	-340	-385	-173	-694
Jihočeský kraj	2156	1583	x	131	-110	-151	-20	-10	-12	-91	17	-24	-24	-74
Plzeňský kraj	2291	1664	793	x	-468	-321	-91	-81	-31	-98	-165	-53	-22	-99
Karlovarský kraj	1419	841	256	1226	x	211	49	12	63	19	128	3	4	14
Ústecký kraj	4157	2952	575	823	903	x	101	110	86	-9	30	-1	25	-2
Liberecký kraj	1708	1649	204	257	165	1465	x	94	-16	-9	19	-69	7	-42
Královéhrad. kraj	1897	1731	204	241	136	524	952	x	305	-83	83	-66	6	-92
Pardubický kraj	1332	1207	262	197	111	338	254	1975	x	-118	44	-42	-27	-120
Vysočina	1416	1048	817	216	101	299	135	305	594	x	211	-28	-3	-33
Jihomoravský kraj	2358	1258	543	469	314	534	277	425	856	2027	x	-305	-161	-285
Olomoucký kraj	1146	687	212	181	89	315	161	248	512	228	1437	x	52	-288
Zlínský kraj	810	463	110	88	64	173	105	106	131	135	1669	1074	x	-238
Moravskosl. kraj	1892	1198	320	253	152	458	176	282	318	221	1485	1684	1080	x

Po výrazném zvýšení objemu vnitřního stěhování v roce 2007 přinesl následující rok mírný pokles (o 5,6 tisíce) na 250 071 evidovaných změn trvalého bydliště (u cizinců také dlouhodobého). Nejvíce se změnil počet stěhování mezi dvěma obcemi v rámci jednoho okresu, který se snížil ze 109,5 tisíc v roce 2007 na 104,7 tisíc v roce 2008, přesto však stále lidé spíše preferují stěhování na kratší vzdálenosti. Více

migračně aktivní jsou občané jiné než české státní příslušnosti, v roce 2008 se jich týkalo 42 743 změn bydliště, tj. 17,1 % vnitřního stěhování, naproti tomu jejich podíl na obyvatelstvu byl pouze 4,2 procentní.

Tab. VII.6 Vnitřní stěhování, 2001-2008

Objem stěhování	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Celkem	204 622	223 103	211 487	216 831	213 688	225 241	255 689	250 071
- z obce do obce v rámci okresu	108 323	114 955	108 252	111 841	96 605	100 183	109 541	104 713
- z okresu do okresu v rámci kraje	33 706	37 227	36 089	37 311	41 414	43 700	47 745	47 444
- z kraje do kraje	62 593	70 921	67 146	67 679	75 669	81 358	98 403	97 914
Osob s českým státním občanstvím	198 635	213 220	201 187	205 106	195 755	202 268	212 933	207 328
Osob s cizím státním občanstvím	5 987	9 883	10 300	11 725	17 933	22 973	42 756	42 743
Podíl cizinců na vnitřním stěhování (%)	2,9	4,4	4,9	5,4	8,4	10,2	16,7	17,1

Na rozdíl od zahraniční migrace je struktura vnitrostátní migrace podle pohlaví prakticky vyrovnaná, jen mírně převažují ženy (v posledních dvou letech 51 vs. 49 %). Stejně jako u obyvatelstva celkem bývá průměrný věk stěhujících se žen vyšší než mužů, za hodnotou celé populace ovšem zaostává: v roce 2008 byl průměrný věk ženy měnící trvalé bydliště v rámci republiky téměř o 11 let nižší než průměrný věk žen-obyvatelky ČR, u mužů byl odpovídající rozdíl 8 let. Věková struktura osob stěhujících se uvnitř republiky sice není tak koncentrována do věkové skupiny 15-34 let jako u zahraniční migrace, ovšem oproti obecnému stavu se přeci jen liší, má vyšší zastoupení dětské složky (stěhování celých rodin) a nižší složky seniorské.

Tab. VII.7 Věková a pohlaví skladba vnitřní migrace, 2001-2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Migranti podle věku								
0-14	39 725	42 357	39 579	40 474	41 223	43 856	48 065	47 775
15-34	100 111	108 059	102 053	104 122	100 750	106 687	121 529	116 903
35-49	32 622	36 932	36 040	37 386	37 784	41 069	49 989	50 287
50-64	17 734	20 327	19 938	20 898	20 082	21 376	24 166	23 555
65+	14 430	15 428	13 877	13 951	13 849	12 253	11 940	11 551
Průměrný věk migrantů - muži	30,0	30,5	30,6	30,8	30,7	30,5	30,6	30,7
- ženy	31,6	32,0	32,1	32,1	32,2	31,5	31,3	31,3
Migranti podle pohlaví - muži	97 761	107 743	101 432	103 505	102 731	108 765	125 823	123 486
- ženy	106 861	115 360	110 055	113 326	110 957	116 476	129 866	126 585
Podíl mužů (%)	47,8	48,3	48,0	47,7	48,1	48,3	49,2	49,4